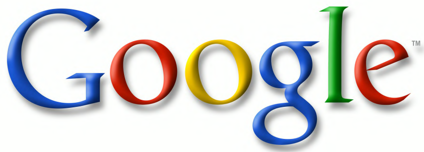

HANDLEIDING

VOOR HET

ONDERWIJS IN DE SCHERMKUNST,

DOOR

C. SIEBENHAAR,
Sergeant-Schermmeester bij het Regiment Grenadiers en Jagers.

TWEEDE VERBETERDE DRUK.

'S GRAVENHAGE,
DE ERVEN DOORMAN.
1858.

KONINKLI
0518

HANDLEIDING

VOOR HET

ONDERWIJS IN DE SCHERMKUNST,

DOOR

C. SIEBENHAAR,

Sergeant-Schermmeester bij het Regiment Grenadiers en Jagers.

TWEEDE VERBETERDE DRUK.

'S GRAVENHAGE,

DE ERVEN DOORMAN.

1858.

Het gemis eener Handleiding voor het onderwijzen der Schermkunst is de oorzaak der uitgaaf van dit werkje.

Het bevat alles wat in dit vak, sedert een aantal jaren, met goede vruchten bij het Regiment Grenadiers en Jagers is onderwezen.

Om *Prevôt* te worden op den Degen, Sabel, langen- of korten Stok moet de *Leerling* alle lessen kunnen uitvoeren, en bij de drie eerste wapens de 1ste Afdeeling, en bij het vierde de 12 eerste lessen kunnen onderwijzen. Op het Geweer moet de leerling alles kunnen uitvoeren, en de 1ste Afdeeling, benevens de 2 eerste lessen der 2de Afdeeling kunnen onderwijzen. De leerlingen moeten tevens zooveel van „het trekken" kennen, dat zij het bewijs geven van hun wapen te kunnen gebruiken.

Om *Meester* op eenig wapen te worden moet de *Prevôt* alle lessen kunnen uitvoeren en onderwijzen, en bij „het trekken" toonen, dat hij zijn wapen goed meester is.

Om *Meester op alle wapens* te worden, wordt niet alleen eene grondige kennis der vijf wapens vereischt, maar tevens dat de daarvoor in aanmerking komende persoon zich een'

—

geruimen tijd met het geven van onderwijs heeft bezig gehouden.

Tot deze verschillende rangen worden slechts Militairen bevorderd, die door gedrag en dienstijver uitmunten, en waarvan men verwachten kan, dat zij hunnen rang eer zullen aandoen.

Het laatste gedeelte der kommando's (door het teeken = aangeduid) moet als uitvoerings-kommando beschouwd worden, behalve bij den langen stok en bij de zes laatste lessen van den korten. Bij de instructie echter moet de onderwijzer de kommando's ontleden en de zamenstellende deelen achtervolgens doen uitvoeren. De aanwijzingen, tusschen haakjes geplaatst, behooren niet tot de kommando's.

Deze uitgaaf is noodzakelijk geworden door de ruime deelneming aan eenen vroegeren arbeid te beurt gevallen. Zij wordt door den schrijver voornamelijk toegeschreven aan de gunstige aanbeveling, welke het den Minister van oorlog behaagd heeft daarvan aan de korpsen te doen.

De schrijver zal zich voor zijne moeite rijkelijk beloond achten, als deze Handleiding mag medewerken tot het verdrijven der fransche taal, die bij de Schermkunst nog vrij algemeen, vaak zeer verbasterd, gebruikt wordt.

'S GRAVENHAGE,
22 Augustus 1858.

DE DEGEN.

INLEIDING.

Artikel 1. Om in de gevechtsstelling te komen moeten de volgende vijf standen achtervolgens aangenomen worden:

Eerste stand. De holte van den regtervoet tegen den linkerhiel, de linkerschouder teruggetrokken, het lemmet van den degen in de linkerhand onder het gevest vasthouden tusschen de toppen der twee voorste vingers en van den duim, rustende de pols der hand op de heup, de regterarm langs de zijde uitgestrekt, de regterhand met de kneukels naar voren.

Tweede stand. (**Presenteer = de hand**). De regterhand langs de zijde tot onder den arm optrekken, haar daarna in eene horizontale rigting voorwaarts uitstrekken, de hand open met den duim naar boven.

(**Draai = de hand.**) In denzelfden stand de hand tweemaal draaijen.

Derde stand. (**Trek = den degen.**) Het gevest van den degen met de volle regterhand omvatten.

Vierde stand. (**Buig = in.**) Den degen met de regterhand als uit de schede trekken en boven het hoofd brengen, de regterarm voorwaarts uitgestrekt en het einde van het lemmet tusschen den top van duim en voorsten vinger, de knieën gebogen.

Vijfde stand. (**Gevechtsstelling.**) Den regtervoet hoorbaar tusschen 35 en 60 duim voorwaarts brengen, naar mate der gestalte van den man, de knieën gebogen laten, de regterknie loodregt boven den hiel, en de linkerknie loodregt boven de punt van dien voet; de punt van den degen voorwaarts brengen ter hoogte van het oog, de hand iets beneden den schouder, het gevest in de volle hand met den duim uitgestrekt bovenop; de arm een weinig gebogen, de elleboog binnenwaarts; de linkerschouder terug getrokken, de linkerarm in eene flaauwe bogt opwaarts met de hand ter hoogte van het hoofd, de palm binnenwaarts.

Art. 2. **De pas voorwaarts.** — Den regtervoet twee à drie palmen voorwaarts plaatsen en den linker evenveel laten volgen.

Art. 3. **De pas achterwaarts.** — Den linkervoet twee à drie palmen achterwaarts plaatsen, den regter evenveel laten volgen en hoorbaar neêrzetten.

Art. 4. **De halve uitval.** — Het bovenlijf vooruitbrengen door het linkerbeen te strekken; den regterarm uitstrekken, de punt van den degen een weinig laten zakken en den linkerarm laten vallen, de palm der hand buitenwaarts.

Art. 5. **Herstellen.** — De gevechtsstelling weder aannemen.

Art. 6. **De uitval.** — Den regtervoet digt langs den

grond voorwaarts brengen, de regterknie loodregt boven de punt van den voet, de regterarm gestrekt, de punt van den degen een weinig omlaag; het linkerbeen gestrekt, den linkerarm laten vallen met de palm der hand buitenwaarts.

Art. 7. **Herstellen.** — Den regtervoet terugtrekken en hoorbaar neêrzetten, en de gevechtsstelling weder aannemen.

Art. 8. **De parade links.** — Den degen des onderwijzers aan de binnenzijde van boven naar beneden sterk afweren, de hand omdraaijen met de nagels een weinig naar boven.

Art. 9. **De parade regts.** — Den degen des onderwijzers aan de buitenzijde van boven naar beneden sterk afweren, de hand omdraaijen met de nagels een weinig naar beneden.

Art. 10. **De parade laag links.** — De hand omdraaijen met de nagels naar boven, de punt van den degen laten zakken en door hem op te halen, den degen des onderwijzers aan de binnenzijde sterk afweren.

Art. 11. **De parade laag regts.** — Even als de parade laag links, doch de nagels een weinig benedenwaarts en den degen des onderwijzers aan de buitenzijde afweren.

Art. 12. **De parade laag regts met de hand omgekeerd.** — Even als de vorige parade, doch de hand geheel omkeeren met den duim naar beneden.

Art. 13. **De parade hoog links.** — De hand in de positie van art. 12 laten en den stoot hoog links ophalen.

Art. 14. **De parade hoog regts.** — Zonder de houding der hand te veranderen, den stoot hoog regts afweren.

Art. 15. Bij elke parade wordt de arm uitgestrekt, en de punt van den degen bij de twee eerste paraden op de borst, bij de twee volgende een palm lager en bij de drie laatste op het onderlijf van den onderwijzer gerigt. De leerling ziet den onderwijzer steeds aan.

De onderwijzer moet de punt van zijn' degen zoodanig op den leerling rigten, dat deze begrijpen kan, dat de zeven paraden noodig zijn om de verschillende stooten te kunnen afweren.

De onderwijzer moet de stooten na de vier eerste paraden door den leerling borenderwijs laten brengen, de hand met de nagels naar boven en de elleboog binnenwaarts, en na de drie laatste met de hand omgekeerd, de pink naar boven.

Bij de lessen, waarin men aan de andere zijde van den degen moet komen om te stooten, moet de degen na de twee eerste paraden onder des onderwijzers degen doorgaan, en na de overige er overheen; uitgezonderd in de 5de Les der 2de Afdeeling, waarin de degen opgeligt moet worden en om de punt van des onderwijzers degen heengebragt.

In de 6de en 7de Les der 2de Afdeeling, moet de punt van den degen eerst dalen en daarna langs de linkerzijde omgehaald worden, om den stoot naar de regterzijde der borst te brengen.

In de 7de Les der 2de Afdeeling, waar gekommandeerd

wordt: „Het bovenlijf terug, hoog links omhalen, stoot regts," blijft de leerling in den uitval liggen, trekt het bovenlijf terug om hoog links te kunnen afweren en langs de linkerzijde om te halen, wordende de stoot daarna op de regterzijde der borst gebragt.

Het sterk afweren dient tot krachtsontwikkeling van des leerlings hand en arm. Bij het trekken echter worden de stooten afgeweerd door slechts aan te sluiten, zoo als in de 8ste Les der 2de Afdeeling aangetoond wordt.

Bij de instructie laat de onderwijzer de stooten door den leerling werkelijk brengen, ten einde hem te oefenen in het juist besturen van zijn wapen. Naar mate de leerling in geoefendheid vooruitgaat worden de stooten door den onderwijzer afgeweerd, makende deze daartoe gebruik van de bewegingen, die in de tweede kolom zijn aangegeven.

Art. 16. **Het salut vóór het trekken.** — Het gevest in de volle regterhand, het masker in de linker, staande men in den 1sten stand; schuinsregts uitvallen; in diezelfde strekking met twee appèls opstaan en de holte van den regtervoet tegen den linkerhiel plaatsen; den degen voor langs over het hoofd draaijen, om links en regts te saluëren; den degen daarna in de gevechtslijn brengen; de gevechtsstelling aannemen, waartoe de punt van den degen eerst moet dalen en daarna langs de linkerzijde omgehaald worden; hierna salueert men de tegenpartij door den linkervoet met den hiel tegen de holte van den regter te plaatsen, de regterhand ter hoogte van de kin te brengen en deze daarna langs de zijde

te laten vallen met de nagels naar voren. Vervolgens wordt het masker opgezet en de gevechtsstelling hernomen.

Art. 17. Om goede leerlingen te vormen, is het noodig hen vooral te oefenen in het „in den kring" opnemen der stooten, die op hen gemaakt worden; moetende de onderwijzer opletten, dat de hand daarbij niet van de plaats gaat, daar de kring met de punt van den degen beschreven moet worden.

Art. 18. **Het salut in verbinding met uitvallen, stooten en paraden.** (De Muur).

Beide trekkers in den 1sten stand tegenover elkander staande, trekken den degen zoo als in art. 1 is verklaard, maar in plaats van den 5[den] stand aan te nemen, vallen zij schuinsregts uit met de nagels der hand naar boven; daarna staan zij in diezelfde rigting met 2 appèls op, en plaatsen den regtervoet met de holte tegen den linkerhiel. In deze houding staande noodigt een der trekkers den anderen uit, om aan te vangen, met de woorden: „De eer aan u."

De uitgenoodigde (N°. 1) plaatst den regtervoet voor met den hiel tegen de holte van den linker, den degen tevens in de lijn brengende met de punt naar de borst der tegenpartij (N°. 2) gerigt. Hij valt daarna regt uit op N°. 2, die dezen stoot met de parade „laag links" afweert. Daarna brengen beiden den degen en den regtervoet regts buiten de gevechtslijn, maken een appèl en plaatsen dien voet weder met de holte tegen den linkerhiel. De omstanders worden door de twee trekkers naar beide zijden gesaluëerd (art. 16), die zulks beantwoorden. Daarna worden de degens in de gevechtslijn

gebragt met de nagels der hand naar boven, de hand omkeeren en de degens langs de linkerzijde omhalen, om in de gevechtsstelling te komen.

N°. 1 begint zijn' aanval met „halve uitval, stoot regts", en laat door de parade van N°. 2 zijn' degen met de punt naar den linkerschouder vallen, het gevest slechts met den duim en voorsten vinger vasthoudende, de hand omhoog, de pink naar boven en de arm gestrekt. N°. 2 moet na de parade de punt van zijn' degen laten zakken en buiten de gevechtslijn brengen, altijd naar de tegenovergestelde zijde der parade. Hierna nemen beiden de gevechtsstelling weder aan.

N°. 1 valt thans ten tweeden male aan met „halve uitval, stoot links" en laat door de parade van N°. 2 zijn' degen met de punt naar den regterschouder vallen; daarna staat hij op en plaatst den regtervoet met den hiel tegen de holte van den linker, de hand en den degen in dezelfde stelling houdende, in welke positie hij nu geheel uitvalt. Daarna komen beiden weêr in de gevechtsstelling terug.

N°. 1 doet nu zijn' derden aanval, valt daarbij geheel uit, den „stoot regts" brengende, waarna beiden de gevechtsstelling hernemen.

Eindelijk doet N°. 1 zijn vierden aanval, geheel uitvallende en den „stoot links" brengende, en neemt daarna, even als N°. 2, de gevechtsstelling weder aan.

Deze vier stooten zijn voldoende, doch kunnen naar verkiezing door nog meerdere gevolgd worden.

Na afloop dezer stooten laat N°. 1 de punt van zijn' degen tweemaal onder dien van N°. 2 doorgaan, brengt den regtervoet

en den degen regts buiten de lijn, maakt een appèl en plaatst den regtervoet weêr met de holte tegen den linkerhiel.

Op het oogenblik, dat N°. 1 den regtervoet regts afzet, plaatst N°. 2 dien voet met den hiel tegen de holte van den linker, en valt daarna op N°. 1 uit, die dezen stoot met de parade „laag links" afweert. N°. 2 is nu op dezelfde wijs werkzaam als voor N°. 1 is verklaard.

Na afloop hiervan brengen beiden den regtervoet en den degen regts buiten de lijn, maken een appèl en plaatsen dien voet daarna weder met de holte tegen den linkerhiel. Vervolgens salueren beiden nogmaals zoo als reeds verklaard is en komen in de gevechtsstelling terug.

Nadat zij den linkervoet met den hiel tegen de holte van den regter hebben geplaatst, salueren zij elkander, door de regterhand ter hoogte van de kin te brengen en langs de regterzijde neêr te laten vallen met de nagels der hand naar voren.

Art. 19. Daar men gedurende het trekken vrij is in de keuze der paraden en een stoot meestal door verschillende paraden afgeweerd kan worden, zoo moet men daartoe echter steeds de doelmatigste kiezen.

Art. 20. Wanneer een der trekkers getroffen wordt, geeft hij zulks door het woord *raak* te kennen.

Art. 21. De lessen van den degen kunnen ook met de linkerhand uitgevoerd worden. Alles wat in deze handleiding voor linkerhand en voet bepaald is, geldt dan voor den regter; eveneens moet in dat geval alles, wat voor den regter is aangegeven, op den linker toegepast worden.

DE DEGEN.

Het onderwijs is verdeeld in drie Afdeelingen. Elke Afdeeling bevat acht Lessen.

Eerste Afdeeling.

Eerste Les.

Presenteer = de hand!
Draai = de hand!
Trek = den degen!
Buig = in!
Tot 't gevecht = positie!
Pas voorwaarts = marsch!
Pas achterwaarts = marsch!
Halve uitval = één!
Herstel!
Uitval = één!
Herstel!
Links = pareer!
Regts = pareer!

Laag links = pareer!
Laag regts = pareer!
Laag regts (de hand omgekeerd) = pareer!
Hoog links = pareer!
Hoog regts = pareer!
Links = pareer!

DE DEGENS AAN DE BINNENZIJDE.

Tweede Les.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts pareer = uitval!	In den kring links pareren.
Opstaan — laag links pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.
Opstaan — laag regts pareer = uitval!	Laag regts (de h. o.) pareren.
Opstaan — laag regts (de h. o.) pareer = uitval!	Hoog links pareren.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links = pareer!	

Derde Les.

Links pareer = uitval!	Links pareren.
Opstaan — links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts pareer = uitval!	Regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — regts pareer = uitval!	In den kring links pareren.
Opstaan — laag links pareer = uitval!	Laag links pareren.
Opstaan — laag links pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.
Opstaan — laag regts pareer = uitval!	Laag regts pareren.
Opstaan — laag regts pareer = uitval!	Laag regts (de h. o.) pareren.
Opstaan — laag regts (de h. o.) pareer = uitval!	Laag regts (de h. o.) pareren.
Opstaan — laag regts (de h. o.) pareer = uitval!	Hoog links pareren.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links = pareer!	

Vierde Les.

Stoot regts = uitval!	Regts pareren.
Opstaan regts = pareer!	
Stoot links = uitval!	Laag links pareren.
Opstaan — laag links = pareer!	
Stoot regts = uitval!	Laag regts pareren.
Opstaan — laag regts = pareer!	
Stoot links = uitval!	Links pareren.
Opstaan — links = pareer!	

Vijfde Les.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Schijnstoot regts, stoot links = uitval!	Den schijnstoot regts en den stoot in den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer! Schijnstoot links, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot links en den stoot in den kring links pareren.
Opstaan — laag links = pareer! Schijnstoot regts, stoot links = uitval!	Den schijnstoot laag regts en den stoot in den kring laag regts pareren.
Opstaan — laag regts = pareer! Schijnstoot links, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot laag links en den stoot in den kring laag links pareren.
Opstaan — links = pareer!	

Zesde Les.

Schijnstoot regts en links, stoot regts = uitval!	Den 1sten schijnstoot regts, den 2^{den} links en den stoot regts pareren.
Opstaan — regts = pareer! Schijnstoot links en regts, stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot links, den 2^{den} regts en den stoot laag links pareren.
Opstaan — laag links = pareer!	

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Schijnstoot regts en links, stoot regts = uitval!	Den 1sten schijnstoot laag regts, den 2^{den} laag links en den stoot laag regts pareren.
Opstaan — laag regts = pareer!	
Schijnstoot links en regts, stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot laag links, den 2^{den} laag regts en den stoot links pareren.
Opstaan — links = pareer!	

ZEVENDE LES.

In den kring schijnstoot regts, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot in den kring links en den stoot regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
In den kring schijnstoot links, stoot links = uitval!	Den schijnstoot in den kring regts en den stoot laag links pareren.
Opstaan — laag links = pareer!	
In den kring schijnstoot regts, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot in den kring laag links en den stoot laag regts pareren.
Opstaan — laag regts = pareer!	
In den kring schijnstoot links, stoot links = uitval!	Den schijnstoot in den kring laag regts en den stoot links pareren.
Opstaan — links = pareer!	

ACHTSTE LES.

Tweemaal schijnstoot regts (de eerste in den kring), stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot in den kring links, den 2^{den} regts en den stoot in den kring regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — regts = pareer!	
Tweemaal schijnstoot links (de eerste in den kring), stoot regts = uitval!	Den 1sten schijnstoot in den kring regts, den 2^{den} links en den stoot in den kring links pareren.
Opstaan — laag links = pareer!	
Tweemaal schijnstoot regts (de eerste in den kring), stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot in den kring laag links, den 2^{den} laag regts en den stoot in den kring laag regts pareren.
Opstaan — laag regts = pareer!	
Tweemaal schijnstoot links (de eerste in den kring), stoot regts = uitval!	Den 1sten schijnstoot in den kring laag regts, den 2^{den} laag links, en den stoot in den kring laag links pareren.
Opstaan — links = pareer! uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	

Rust.

Tweede Afdeeling.

DE DEGENS AAN DE BUITENZIJDE.

Eerste Les.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Lage stoot = uitval!	Laag regts (de h. o.) pareren.
Opstaan — links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — laag links pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — laag regts pareer = uitval!	Laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — laag regts (de h. o.) pareer = uitval!	Hoog links pareren.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	

Tweede Les.

Lage stoot = uitval!	Hoog links pareren.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links en regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts en laag links pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts, laag links en laag regts pareer = uitval!	Laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts, laag links, laag regts en laag regts (de h. o.) pareer = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	

Derde Les.

Schijnstoot omlaag, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot laag regts (de h. o.) en den stoot in den kring links pareren.
Opstaan — links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Schijnstoot omlaag, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot laag regts (de h. o.) en den stoot regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — regts = pareer!	
Schijnstoot omlaag, stoot regts = uitval!	Als bij den derden uitval.
Opstaan — laag links pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Schijnstoot omlaag, stoot regts = uitval!	Als bij den derden uitval.
Opstaan — laag regts pareer = uitval!	Laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	

VIERDE LES.

Schijnstoot omlaag, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Den 1sten schijnstoot laag regts (de h. o.), den 2^{den} regts en den stoot hoog links pareren.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Schijnstoot omlaag, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links en regts = pareer!	
Schijnstoot omlaag, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts en laag links pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — regts = pareer!	
Schijnstoot omlaag, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts, laag links en laag regts pareer = uitval!	Laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Schijnstoot omlaag, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts, laag links, laag regts en laag regts (de h. o.) pareer = uitval!	Hoog links pareren.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links = pareer!	

DE DEGENS AAN DE BINNENZIJDE.

Vijfde Les.

Overheen, stoot regts = uitval!	Regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Overheen, stoot links = uitval!	Links pareren.
Opstaan — links = pareer!	
Tweemaal overheen, schijnstoots regts, stoot links = uitval!	Den schijnstoot regts en den stoot in den kring regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — regts = pareer!	
Tweemaal overheen, schijnstoot links, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot links en den stoot in den kring links pareren.
Opstaan — links = pareer!	
Overheen, stoot links = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Overheen, stoot regts = uitval!	In den kring links pareren.
Opstaan — links = pareer!	
Overheen, schijnstoot links, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot links en den stoot regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Overheen, schijnstoot regts, stoot links = uitval!	Den schijnstoot regts en den stoot links pareren.
Opstaan — links = pareer!	
Overheen, schijnstoot links en regts, stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot links, den 2^{den} regts en den stoot in den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Overheen, schijnstoot regts en links, stoot regts = uitval!	Den 1sten schijnstoot regts, den 2^{den} links en den stoot in den kring links pareren.
Opstaan — links = pareer!	
Overheen, in den kring schijnstoot links, stoot links = uitval!	Den schijnstoot en den stoot in den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Overheen, in den kring schijnstoot regts, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot in den kring links en den stoot regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	

DE DEGENS AAN DE BUITENZIJDE.

Zesde Les.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Links omhalen, stoot regts = uitval!	In den kring links pareren.
Opstaan — links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, stoot regts = uitval!	Regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, stoot regts = uitval!	Als bij den derden uitval.
Opstaan — laag links pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, stoot regts = uitval!	Als bij den derden uitval.
Opstaan — laag regts pareer = uitval!	Laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	

Zevende Les.

Links omhalen, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Den schijnstoot regts en den stoot hoog links pareren.
Het bovenlijf terug, hoog links omhalen, stoot = regts!	Regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts en links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links en regts = pareer!	
Links omhalen, stoot regts = uitval!	Regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts en laag links, pareer = uitval!	In den kring laag regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts, laag links en laag regts = pareer!	
Links omhalen, stoot regts = uitval!	Regts pareren.
Opstaan — regts = pareer!	
Links omhalen, schijnstoot regts, lage stoot = uitval!	Als bij den eersten uitval.
Opstaan — hoog links, hoog regts, links, regts, laag links, laag regts en laag regts (de h. o.) = pareer!	
Links omhalen, stoot regts = uitval!	In den kring links pareren.
Opstaan — links = pareer!	

DE DEGENS AAN DE BINNENZIJDE.

Achtste Les.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Stoot regts = uitval!	Regts aansluiten.
Opstaan — laag links = aansluiten!	
Stoot regts = uitval!	Laag regts aansluiten.
Opstaan — links = aansluiten!	
Stoot regts = uitval!	

De onderwijzer pareert in den kring links, als hij de les wil doen eindigen.

Rust.

Derde Afdeeling.

DE DEGENS AAN DE BINNENZIJDE.

Eerste Les.

In den kring links pareer = uitval!	Links pareren.
Opstaan — in den kring regts pareer = uitval!	Regts pareren.
Opstaan — in den kring laag links pareer = uitval!	Laag links pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — in den kring laag regts pareer = uitval! Opstaan — in den kring links = pareer!	Laag regts pareren.

TWEEDE LES.

Stoot regts = uitval! Opstaan — in den kring regts = pareer!	Regts pareren.
Stoot links = uitval! Opstaan — in den kring laag links = pareer!	Laag links pareren.
Stoot regts = uitval! Opstaan — in den kring laag regts = pareer!	Laag regts pareren.
Stoot links = uitval! Opstaan — in den kring links = pareer!	Links pareren.

DERDE LES.

Schijnstoot regts, stoot links = uitval! Opstaan — in den kring regts = pareer!	Den schijnstoot regts en den stoot links pareren.
Schijnstoot links, stoot regts = uitval! Opstaan — in den kring laag links = pareer!	Den schijnstoot links en den stoot regts pareren.
Schijnstoot regts, stoot links = uitval!	Den schijnstoot laag regts en den stoot laag links pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — in den kring laag regts = pareer!	
Schijnstoot links, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot laag links en den stoot laag regts pareren.
Opstaan — in den kring links = pareer!	

VIERDE LES.

Schijnstoot regts en links, stoot regts = uitval!	Den 1ste schijnstoot regts, den 2den links en den stoot regts pareren.
Opstaan — in den kring regts = pareer!	
Schijnstoot links en regts, stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot links, den 2den regts en den stoot laag links pareren.
Opstaan — in den kring laag links = pareer!	
Schijnstoot regts en links, stoot regts = uitval!	Den 1sten schijnstoot laag regts, den 2den laag links en den stoot laag regts pareren.
Opstaan — in den kring laag regts = pareer!	
Schijnstoot links en regts, stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot laag links, den 2den laag regts en den stoot links pareren.
Opstaan — in den kring links = pareer!	

VIJFDE LES.

In den kring schijnstoot regts, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot in den kring links en den stoot regts pareren.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Opstaan — in den kring regts = pareer!	
In den kring schijnstoot links, stoot links = uitval!	Den schijnstoot in den kring regts en den stoot laag links pareren.
Opstaan — in den kring laag links = pareer!	
In den kring schijnstoot regts, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot in den kring laag links en den stoot laag regts pareren.
Opstaan — in den kring laag regts = pareer!	
In den kring schijnstoot links, stoot links = uitval!	Den schijnstoot in den kring laag regts en den stoot links pareren.
Opstaan — in den kring links = pareer!	

ZESDE LES.

Eerste gedeelte.

In den kring schijnstoot regts, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot in den kring links en den stoot regts pareren.
Opstaan — in den kring regts en laag links = pareer!	
In den kring schijnstoot regts, stoot regts = uitval!	Den schijnstoot in den kring laag links en den stoot laag regts pareren.
Opstaan — in den kring laag regts en links = pareer!	

Tweede gedeelte.

Bewegingen voor den Leerling.	*Bewegingen voor den Onderwijzer.*
Tweemaal schijnstoot regts (de eerste in den kring), stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot in den kring links, den 2^{den} regts en den stoot laag links pareren.
Opstaan — in den kring laag links, laag regts en links = pareer!	

Derde gedeelte.

Tweemaal schijnstoot regts (de eerste in den kring), schijnstoot links en regts, stoot links = uitval!	Den 1sten schijnstoot in den kring links, den 2^{den} regts, den 3^{den} laag links, den 4^{den} laag regts en den stoot links pareren.
Opstaan — in den kring links, regts, laag links, laag regts en links pareer = uitval!	In den kring regts pareren.
Opstaan — in den kring links = pareer!	

Zevende Les.

Eerste gedeelte.

De enkele kringstooten met de kringparaden.

Elke parade afzonderlijk, doch men bepaalt zich tot de vier eerste.

Tweede gedeelte.

De dubbele kringstooten en kringparaden.

Achtste Les.

De Muur of het salut in verbinding met uitvallen, stooten en paraden.

DE SABEL.

INLEIDING.

Artikel 1. De leerling geplaatst zijnde met de holte van den regtervoet tegen den linkerhiel, het gevest van de sabel in de volle regterhand met de punt naar beneden en de linkerarm gestrekt, neemt op het daartoe gegeven kommando, door de regterhand op te ligten, dezelfde gevechtsstelling aan als bij den degen bepaald is, uitgezonderd dat de linkerhand op den rug gelegd wordt.

Deze stelling, waarbij de sabels aan de binnenzijde liggen en de nagels der regterhand naar boven gekeerd zijn, dient voor de geheele 1ste Afdeeling. De stelling voor de 2de Afdeeling is even als die voor de eerste, uitgezonderd dat de sabels aan de buitenzijde liggen, en de nagels der hand naar beneden gekeerd zijn.

De stelling voor de 3de Afdeeling is gelijk aan die voor de 2de, behalve dat de hand omgekeerd wordt met den duim naar beneden.

Elke stelling moet in de Afdeeling, waarvoor zij aangegeven is, na het einde van elke les hernomen worden.

Art. 2. De slagen moeten steeds met den scherpen kant der kling gebragt en afgeweerd worden.

Art. 3. De schijnslagen moeten in de gevechtsstelling gebragt worden.

Art. 4. Bij het afweren der flank-, dij- en buikslagen, alsmede van de stooten naar den buik, wordt de punt van de sabel omlaag en de regtervoet achterwaarts gebragt.

De wangslagen worden in de gevechtsstelling afgeweerd. Bij het afweren der slagen naar het hoofd wordt de regterhand regts gebragt en de punt van de sabel naar den linkerschouder gerigt, behalve nadat men naar den buik heeft geslagen, wordende de slagen naar het hoofd alsdan afgeweerd, door de regterhand links te brengen en de punt van de sabel naar den regterschouder te rigten.

Deze stellingen moeten ook bij het afweren der schijnslagen genomen worden.

Art. 5. Voor dat er getrokken wordt, moet het salut gegeven worden (Zie art. 16 der Inleiding voor den degen).

Art. 6. De lessen van de sabel kunnen ook met de linkerhand uitgevoerd worden. Alles wat in deze handleiding voor regterhand en voet bepaald is, geldt dan voor de linker en omgekeerd. Dit onderwijs is even als bij den degen van groot nut.

DE SABEL.

Het onderwijs is verdeeld in drie afdeelingen.
Elke afdeeling bevat acht lessen.

Eerste Afdeeling.

Eerste Les.

Slag naar het hoofd = uitval!
Opstaan — pareer den linker = wangslag!
Slag naar de regterdij = uitval!
Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!
Linker = wangslag (zonder uitval)!

Tweede Les.

Schijnslag onder den arm, slag naar het hoofd = uitval!
Opstaan — pareer den linker = wangslag!
Slag naar de regterdij = uitval!
Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!
Linker = wangslag (zonder uitval)!

Derde Les.

Schijnslag naar het hoofd, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

Schijnslag naar de linkerdij, slag naar de regterdij = uitval!

Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!

Linker = wangslag (zonder uitval)!

Vierde Les.

Schijnslag naar de regterwang, slag naar den buik = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den linker = wangslag!

Vijfde Les.

Schijnslag naar de regter- en linkerwang, slag naar de zijde = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den linker = wangslag!

Zesde Les.

Schijnslag naar de regter- en linkerwang en naar de zijde, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

Schijnslag naar de regterdij, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den linker = wangslag!

Zevende Les.

Slag naar den voet — uitval, pareer den slag naar = het hoofd!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en naar de regterdij en den slag naar = het hoofd!

Linker = wangslag (zonder uitval)!

Achtste Les.

Een dubbele pas voorwaarts, schijnslag naar de regter- en linkerwang, slag naar den arm = uitval!

Een dubbele pas achterwaarts, pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den linker = wangslag!

De dubbele pas voorwaarts wordt uitgevoerd, door den linkervoet, welke achter staat, vóór den regter te brengen en dezen laatsten weder vóór den linker te plaatsen; bij den dubbelen pas achterwaarts handelt men omgekeerd.

Rust.

Tweede Afdeeling.

Eerste Les.

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den linker = wangslag!

Slag naar de regterdij = uitval!

Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!

Schijnslag naar de linkerwang, regter = wangslag (zonder uitval)!

Tweede Les.

Schijnslag naar de linkerwang, regter wangslag = uitval!

Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!

Slag naar de regterdij = uitval!

Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!

Schijnslag naar de linkerwang, regter = wangslag (zonder uitval)!

Derde Les.

Schijnslag naar de linkerwang, slag naar de zijde = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

VIERDE LES.

Schijnslag naar de linkerwang en naar de zijde, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

VIJFDE LES.

Schijnstoot naar den buik, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

ZESDE LES.

Schijnstoot naar den buik, schijnslag naar het hoofd, stoot naar den buik = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

Zevende Les.

Schijnslag naar de linker- en regterwang, slag naar den buik = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

Achtste Les.

Schijnslag onder den arm en naar het hoofd, slag naar den buik = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den regter = wangslag!

Rust.

Derde Afdeeling.

Eerste Les.

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den linker = wangslag!

Slag naar de regterdij = uitval!

Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!

Schijnslag naar de linkerwang, slag naar = de regterzijde (zonder uitval)!

Tweede Les.

Slag naar den buik = uitval!

Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd!

Slag naar den regtervoet — uitval, pareer den slag naar = het hoofd!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterzijde!

Derde Les.

Schijnslag naar de linkerwang, slag naar de regterzijde = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterzijde!

Vierde Les.

Schijnslag naar den buik, slag naar de regterzijde = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterzijde!

Vijfde Les.

Schijnslag naar het hoofd en naar de regterzijde, slag naar den buik = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterzijde!

Zesde Les.

Schijnslag naar den buik en naar de regterzijde, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterzijde!

Zevende Les.

Schijnslag naar den buik, naar de regterzijde en naar het hoofd, slag naar de regterdij = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterzijde!

Achtste Les.

Schijnstoot links en regts, stoot links = uitval!

Opstaan — pareer den stoot = hoog links!

Schijnslag naar de regterdij, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterdij!

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den schijnslag naar de linkerwang en den slag naar = de regterzijde!

DE LANGE STOK.

INLEIDING.

Artikel 1. De positie voor den leerling is als volgt: de stok in de beide handen, de regterhand vóór de linker en digt bij elkander, de armen voorwaarts gestrekt, de regtervoet vóór met den hiel, op een' afstand van 3 à 4 palm, over de holte van den linker.

Art. 2. De wang- en dijslagen worden uitgevoerd door den stok over het hoofd te laten zwaaijen, blijvende hij, als er meer dan één slag gegeven wordt, na den laatsten over den regter- of linkerschouder liggen, al naar mate men regts of links geslagen heeft.

Het in de lessen voorkomende kommando: „slag (twee of drie slagen) regts of links" is slechts eene verkorting van: „slag (twee of drie slagen) naar de regter- of linkerwang."

Art. 3. Om den slag naar het hoofd of onder den arm te brengen, wordt de stok langs de regter- of linkerzijde omgehaald.

Om den stoot naar den buik te brengen, wordt de linker- (regter-) hand achterwaarts teruggetrokken, totdat de arm gestrekt is, de nagels der hand naar beneden, de regter- (lin-

ker-) hand tegen den buik met de nagels naar boven; daarna wordt de stok met de hand, welke achter is, voorwaarts gebragt, glijdende hij door de hand, welke tegen den buik geplaatst is.

De stoot naar het gezigt wordt op dergelijke wijze gebragt, behalve dat de regter- (linker-) voet achter geplaatst, de stok over den schouder gelegd, de regter- (linker-) arm achterwaarts gestrekt met de nagels der hand naar boven en de linker- (regter-) hand tegen de borst geplaatst wordt, met de nagels naar beneden.

Art. 4. Bij de flankslagen moeten de hielen op dezelfde lijn doch op eenigen afstand van elkander geplaatst worden, en moet men den stok regts en links omzwaaijen, wordende om den anderen een slag naar de regter- en linkerzijde gebragt.

De pas voorwaarts wordt op de gewone wijze uitgevoerd als er niet bij aangeduid staat, dat hij als in de 1e les der 1e Afdeeling verrigt moet worden.

De achterwaartsche pas wordt altijd verrigt door te draaijen op den bal van den voet, welke achter staat.

Bij het voor- of achterbrengen van den regter- (linker-) voet moet er altijd een weinig gedraaid worden op den bal van den linker- (regter-) voet.

Art. 5. Bij het van plaats veranderen moeten de uitwijkingen, sprongen en draaijingen op de volgende wijs uitgevoerd worden:

„Links achterwaarts uitwijken.”

Den linkervoet opligten en iets verder achterwaarts neêrzetten, den regtervoet om den linker heenzwaaijen en achter dien voet neêrzetten; verder linksom maken door te draaijen

op den bal van den regtervoet en de gevechtsstelling aannemen. Na deze beweging heeft men front naar dezelfde zijde als voor haar begin.

Deze uitwijking kan ook meer naar de linkerzijde uitgevoerd worden.

Wil men regts voorwaarts of naar de regterzijde uitwijken, dan wordt met den regtervoet op dezelfde wijs begonnen als voor den linker bepaald is.

„Sprong links om."

Deze sprong wordt uitgevoerd, door den linkervoet, welke vóór staat, op te ligten en iets verder (of op de plaats) weder neêr te zetten; de regtervoet moet om den linker heenzwaaijen en daarna wordt de gevechtsstelling weder aangenomen.

„Drie-vierde uitwijking."

Deze beweging wordt even als „de sprong linksom" verrigt, behalve dat er op den bal van den regtervoet moet gedraaid worden, totdat drie-vierde eener geheele uitwijking verrigt is.

Door deze beweging komt men met front naar de regterzijde.

„Sprong regts (links) om = keert!"

Deze sprong wordt uitgevoerd, door de helft eener geheele uitwijking te maken en wordt met den voet, welke vóór staat, begonnen.

Door deze beweging komt men met front achterwaarts.

De draaijingen geschieden op den bal van den voet, welke achter staat.

DE LANGE STOK.

Het onderwijs is verdeeld in drie afdeelingen.
Elke afdeeling bevat acht lessen.

Eerste Afdeeling.

Eerste Les.

De stok links!

Vier passen voorwaarts (deze pas voorwaarts geschiedt door te draaijen op den bal van den voet, welke vóór is); bij elken pas twee slagen (om den anderen) regts en links!

Vier passen achterwaarts; bij elken pas twee slagen (om den anderen) regts en links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Tweede Les.

Vier passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar het hoofd!

De stok links!

Twee passen achterwaarts; bij elken pas twee slagen (om den anderen) regts en links!

Drie slagen regts!

Links achterwaarts naar de plaats uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Derde Les.

Vier passen voorwaarts, bij elken pas een slag onder den arm!

De stok links!

Achterwaarts als in de 2de les.

Vierde Les.

Vier passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar de wang!

De stok links!

Achterwaarts als in de 2de les.

Vijfde Les.

De stok links!

Vier passen voorwaarts (als in de 1ste les); bij elken pas een slag naar den buik (den stok laten doorgaan)!

Sprong regtsom = keert met drie slagen regts!

Vier passen voorwaarts (als in de 1ste les); bij elken pas een slag naar den buik (den stok laten doorgaan)!

Sprong linksom = keert met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Zesde Les.

Vier passen voorwaarts (als in de 1ste les); bij elken pas een stoot naar den buik!

De stok links!

Achterwaarts als in de 2de les.

Zevende Les.

Vier passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar de dij!

De stok links!

Achterwaarts als in de 2de les.

Achtste Les.

De stok links!

Drie slagen regts, de regtervoet achter!

Vier passen voorwaarts (als in de 1ste les); bij elken pas een stoot naar het gezigt; (na den 4den pas den stok naar de linkerzijde omzwaaijen, de regtervoet vóór)!

Achterwaarts als in de 2de les.

Rust.

Tweede Afdeeling.

Eerste Les.

Twee passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar het hoofd!

De stok links!

Twee passen voorwaarts (als in de 1ste les der 1ste Afd).; bij elken pas twee slagen (om den anderen) regts en links!

Drie slagen regts!

Links achterwaarts uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen regts!

Links achterwaarts naar de plaats uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Tweede Les.

Twee passen voorwaarts; bij elken pas een slag onder den arm!

Verder als de 1ste les.

Derde Les.

Twee passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar de wang!

Verder als de 1ste les.

Vierde Les.

Twee passen voorwaarts (als in de 1ste les der 1ste Afd.); bij elken pas een slag naar den buik (den stok laten doorgaan)!

Verder als de 1ste les.

Vijfde Les.

Twee passen voorwaarts (als in de 4de les); bij elken pas een stoot naar den buik!

Verder als de 1ste les.

Zesde Les.

Twee passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar de dij!

Verder als de 1ste les.

Zevende Les.

De stok links!

Drie slagen regts, de regtervoet achter!

Twee passen voorwaarts (als in de 4de les); bij elken pas een stoot naar het gezigt (na den 2den pas den stok naar de linkerzijde omzwaaijen, de regtervoet vóór)!

Verder als de 1ste les.

Achtste Les.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Twee slagen regts, de regtervoet achter; twee slagen links, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen; draai regtsom met twee slagen regts!

(Hetzelfde naar de vier zijden).

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Derde Afdeeling.

Eerste Les.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Drie slagen regts, de regtervoet achter; drie slagen links, de regtervoet vóór; draai regtsom met drie slagen regts, de regtervoet achter!

(Hetzelfde naar de vier zijden).

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Tweede Les.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Drie slagen regts, de regtervoet achter; drie slagen links, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen; drie slagen regts, de regtervoet achter; sprong linksom met drie slagen links!

(Hetzelfde naar de vier zijden).

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Derde Les.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Twee passen voorwaarts (als in de 1ste les der 1ste Afd.); bij elken pas twee slagen (om den anderen) regts en links; regts voorwaarts uitwijken met drie slagen regts, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen!

De stok links!

Regts achterwaarts uitwijken met drie slagen regts!

Links achterwaarts naar de plaats uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Vierde Les.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Vier passen voorwaarts (als in de 3de les); bij elken pas drie slagen (om den anderen) regts en links!

Stoot naar den buik = uitval; slag naar het hoofd, de regtervoet achter; stoot naar het gezigt; draai regtsom met een slag links, de regtervoet vóór!

(Hetzelfde naar de vier zijden).

De stok links!

Vier passen achterwaarts; bij elken pas drie slagen (om den anderen) regts en links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

VIJFDE LES.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Drie passen voorwaarts (als in de 3[de] les); bij elken pas drie slagen (om den anderen) regts en links!

Links uitwijken met drie slagen links, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen!

Regts uitwijken met drie slagen regts, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen!

Links uitwijken met drie slagen links, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen!

Regts uitwijken met drie slagen regts, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen!

Links uitwijken op het midden met drie slagen links, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen!

De stok regts!

Links achterwaarts uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen regts!

Links achterwaarts naar de plaats uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

ZESDE LES.

Stoot naar den buik; zes passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar het hoofd!

De stok links!

Drie slagen regts, de regtervoet achter; drie slagen links, de regtervoet op de lijn; zes flankslagen; drie slagen regts, de regtervoet achter; drie-vierde uitwijking links met drie slagen links!

(Hetzelfde op de vier hoeken).

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Zevende Les.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Drie slagen regts, de regtervoet achter; stoot naar het gezigt, daarna den stok omhalen; slag naar het hoofd, de regtervoet vóór; pareer den slag naar het hoofd!

De stok links!

Drie slagen regts, de linkervoet vóór; stoot naar het gezigt, daarna den stok omhalen; slag naar het hoofd, de regtervoet vóór; pareer den slag naar het hoofd; de stok links!

(Nog eens de laatste zinsnede.)

Sprong regtsomkeert met drie slagen regts; stoot naar het gezigt, daarna den stok omhalen; slag naar het hoofd, de regtervoet vóór; pareer den slag naar het hoofd!

De stok links!

Drie slagen regts, de linkervoet vóór; stoot naar het gezigt, daarna den stok omhalen; slag naar het hoofd, de regtervoet vóór; pareer den slag naar het hoofd; de stok links!

(Nog eens de laatste zinsnede).

Sprong linksomkeert met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Achtste Les.

Stoot naar den buik met drie slagen naar het hoofd!

De stok links!

Vier passen voorwaarts (als in de 3de les); bij elken pas drie slagen (om den anderen) regts en links!

Stoot naar den buik = uitval; slag naar het hoofd, de regtervoet achter; stoot naar het gezigt; pareer den schijnslag naar de regter- en linkerwang en den slag naar het hoofd; de stok regts; drie slagen naar de beenen (na den laatsten slag de regtervoet vóór); de stok links; draai regtsom met drie slagen regts, de regtervoet achter; sprong linksomkeert met drie slagen links; drie slagen regts, de regtervoet achter; een slag links, de regtervoet vóór!

(Hetzelfde naar de vier zijden).

De stok links!

Vier passen voorwaarts (als in de 3de les); bij elken pas drie slagen (om den anderen) regts en links, na den laatsten pas de regtervoet op de lijn; zes flankslagen; drie slagen regts, de regtervoet achter; sprong linksomkeert met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

DE KORTE STOK.

INLEIDING.

Artikel 1. De positie voor den leerling is als volgt: de stok in de regterhand, de riem om den pols, de linkerhand op de borst en de regtervoet vóór, naarmate der gestalte van den man.

Art. 2. De 12 eerste lessen worden op dezelfde wijs als de sabel onderwezen (Zie ook Art. 4 der inleiding voor de sabel); de zes overige als de lange stok.

Art. 3. De op het eind der 12 eerste lessen aangegevene slagen worden beurtelings door den onderwijzer en den leerling gebragt. De onderwijzer vangt altijd aan en na den laatsten slag wordt de gevechtsstelling door den leerling hernomen.

De zeven slagen op het eind der vier eerste lessen, zijn:

1. Naar de linkerwang. 2. Naar de regterdij. 3. Naar het hoofd. 4. Naar de linkerwang. 5. Naar de regterdij. 6. Naar het hoofd. 7. Naar de linkerwang.

De acht slagen op het eind der vier volgende lessen zijn:

1. Naar het hoofd. 2. Naar de regterdij. 3. Naar het hoofd. 4. Naar de linkerwang. 5. Naar de regterdij. 6. Naar het hoofd. 7. Naar de linkerwang. 8. Naar de regterwang.

De negen slagen op het eind der vier volgende lessen zijn:

1. Naar het hoofd. 2. Naar de linkerwang. 3. Naar de regterdij. 4. Naar het hoofd. 5. Naar de linkerwang. 6. Naar de regterdij. 7. Naar het hoofd. 8. Naar de linkerwang. 9. Naar de regterzijde.

Deze slagen kunnen ook verdubbeld worden.

Art. 4. De lessen van den korten stok kunnen ook met de linkerhand uitgevoerd worden.

DE KORTE STOK.

Het onderwijs is verdeeld in 18 lessen.

DE STOKKEN AAN DE BINNENZIJDE.

Eerste Les.

Slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den = linker wangslag met zeven slagen!

Tweede Les.

Schijnslag regts en links onder den arm, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den = linker wangslag met zeven slagen!

Derde Les.

Schijnslag naar de regterwang en naar den buik (den stok laten doorgaan), slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den = linker wangslag met zeven slagen!

Vierde Les.

Schijnslag naar de regter- en linkerwang, slag naar het hoofd = uitval!

Opstaan — pareer den = linker wangslag met zeven slagen!

Rust.

DE STOKKEN AAN DE BUITENZIJDE.

VIJFDE LES.

Schijnslag naar de linkerwang, regter wangslag = uitval!
Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd met acht slagen!

ZESDE LES.

Schijnslag naar de linkerwang en naar de regterdij, slag naar het hoofd = uitval!
Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd met acht slagen!

ZEVENDE LES.

Schijnslag naar het hoofd en naar het been, slag naar het hoofd = uitval!
Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd met acht slagen!

ACHTSTE LES.

Schijnslag naar de linker- en regterwang en naar het hoofd, slag naar de regterdij = uitval!
Opstaan — pareer den slag naar = het hoofd met acht slagen!

Rust.

DE STOKKEN AAN DE BUITENZIJDE, DE HAND OMGEKEERD, DE PINK NAAR BOVEN, HET UITEINDE DER STOKKEN NAAR BENEDEN.

Negende Les.

Schijnslag naar de linkerwang, regter wangslag = uitval!

Sprong achterwaarts — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij met negen slagen!

Tiende Les.

Schijnslag naar het hoofd, slag naar de regterdij = uitval!

Sprong achterwaarts — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij met negen slagen!

Elfde Les.

Schijnslag naar den buik en naar de zijde, slag naar het hoofd = uitval!

Sprong achterwaarts — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij met negen slagen!

Twaalfde Les.

Schijnslag naar het hoofd en naar de zijde, slag naar den buik = uitval!

Sprong achterwaarts — pareer den schijnslag naar het hoofd en den slag naar = de regterdij met negen slagen!

Rust.

De volgende lessen worden zonder tegenpartij geslagen.

Dertiende Les.

Zes versnelde passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar het hoofd!

De stok links!

Twee slagen regts, de regtervoet achter; twee slagen links, de linkervoet achter; drie slagen regts; links achterwaarts uitwijken met drie slagen links; drie slagen regts; links achterwaarts naar de plaats uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Veertiende Les.

Zes versnelde passen voorwaarts; bij elken pas een slag onder den arm!

Achterwaarts als in de 13de les.

Rust.

Vijftiende Les.

Vier versnelde passen voorwaarts; bij elken pas een slag naar het hoofd!

De stok links!

Twee slagen regts, de linkervoet vóór; twee slagen links, de regtervoet vóór; twee slagen regts, de regtervoet achter;

twee slagen links, de linkervoet achter; drie slagen regts; links achterwaarts uitwijken met drie slagen links; drie slagen regts; links achterwaarts naar de plaats uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Zestiende Les.

Vier versnelde passen voorwaarts; bij elken pas een slag onder den arm!

De stok links!

Verder als de 15de les.

Rust.

Zeventiende Les.

Zes versnelde passen voorwaarts, bij elken pas een slag naar het hoofd!

De stok links!

Drie slagen regts, de regtervoet achter; drie slagen links, de regtervoet vóór; drie slagen regts, de regtervoet achter; drie slagen naar de beenen (om den anderen naar het regter- en linkerbeen), na den laatsten slag de regtervoet vóór; vier slagen regts en vier links; drie slagen regts, de regtervoet achter; drie-vierde uitwijking links met drie slagen links! (Hetzelfde op de vier hoeken.)

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

Rust.

Achttiende Les.

Vier passen voorwaarts (als in de 1ste les der 1ste Afdeeling van den langen stok); bij elken pas drie slagen (om den anderen) regts en links!

Draai regtsom met acht slagen naar het hoofd, de regtervoet achter; de stok regts; sprong linksomkeert met drie slagen links; vier malen op de plaats opspringen, bij elken sprong de voeten verwisselen en twee slagen (om den anderen) regts en links!

(Hetzelfde naar de vier zijden).

Drie slagen regts; links achterwaarts uitwijken met drie slagen links; drie slagen regts; links achterwaarts naar de plaats uitwijken met drie slagen links!

Drie slagen naar het hoofd in de gevechtsstelling!

HET GEWEER.

INLEIDING.

De hier volgende lessen zijn slechts eene voor het onderwijzen van dit wapen noodzakelijke uitbreiding van het bestaande reglement. Dit geldt voornamelijk voor de 3de en 4de les der tweede en voor de geheele derde Afdeeling.

HET GEWEER.

Het onderwijs is verdeeld in drie Afdeelingen.
De 1ste Afdeeling bevat drie Lessen.
De 2de Afdeeling bevat vier Lessen.
De 3de Afdeeling bevat de Infanterie-school.

Eerste Afdeeling.

Eerste Les.

Positie en uitvallen.

Tot 't gevecht = positie!
Front!
Appèl = één!
Halve uitval = één!
Terug = één!
Herstelt!
Uitval = één!
Terug = één!
Uitval = één!
Herstelt!

TWEEDE LES.

Draaijingen en passen.

Draai regts (links) = om!
Draai regtsom = keert!
Pas voorwaarts (achterwaarts) = marsch!

DERDE LES.

Sprongen en uitwijkingen.

Sprong voorwaarts (achterwaarts) = marsch!
Regts (links) uitwijken = marsch!

Tweede Afdeeling.

EERSTE LES.

Positie met het geweer en stooten.

Voorwaarts = stoot!
Uitval, voorwaarts = stoot!
Herstelt!
Verkorte = stoot!
Tegen den sabelruiter (of lansier) = positie!
Werp = stoot!
Uitval, werp = stoot!
Herstelt!

TWEEDE LES.

De paraden.

Regts = pareert!
Links = pareert!
Laag regts = pareert!
Laag links = pareert!
Neerslag regts = pareert!
Neerslag links = pareert!
Tegen den sabelruiter = positie!
Hoog regts = pareert!
Hoog links = pareert!

DERDE LES.

Zamengestelde bewegingen.

Gemengde paraden.

1. Regts en links
2. Links en regts
3. Regts en laag links
4. Links en laag regts
5. Regts en neerslag links
6. Links en neerslag regts
7. Regts, links en regts
8. Links, regts en links

} pareert = één!

Paraden met stooten.

1. Regts 2. Links 3. Laag regts 4. Laag links 5. Neerslag regts 6. Neerslag links	pareert en voorwaarts stoot = één!

Gemengde paraden met stooten.

1. Regts en links 2. Links en regts 3. Regts en laag links 4. Links en laag regts 5. Regts en neerslag links 6. Links en neerslag regts	pareert en voorwaarts stoot = één!

Paraden met stooten en gemengde paraden met stooten in verbinding met passen en sprongen.

1. Regts pareert, voorwaarts stoot en sprong achterwaarts 2. Links pareert, voorwaarts stoot en sprong achterwaarts 3. Pas voorwaarts, laag regts pareert en voorwaarts stoot 4. Pas achterwaarts, neerslag links pareert en voorwaarts stoot 5. Sprong voorwaarts, neerslag regts pareert en verkorte stoot 6. Regts en links pareert, voorwaarts stoot en sprong achterwaarts	= marsch!

7. Links en regts pareert, voorwaarts stoot en sprong achterwaarts 8. Regts en laag links pareert, voorwaarts stoot en sprong achterwaarts 9. Links en laag regts pareert, voorwaarts stoot en sprong achterwaarts 10. Sprong-voorwaarts, regts en neerslag links pareert met voorwaarts stoot 11. Sprong achterwaarts, links en neerslag regts pareert met voorwaarts stoot	= marsch!

Tegen den sabelruiter.

Draai regtsom, hoog links pareert met werpstoot Draai linksom, hoog regts pareert met werpstoot Regts uitwijken, hoog regts pareert, sprong voorwaarts met werpstoot Links uitwijken, hoog links pareert, sprong voorwaarts met werpstoot	= marsch!

Tegen den lansier.

Draai regtsom = keert, sprong achterwaarts, neerslag links pareert met werpstoot Regts uitwijken, links pareert, sprong voorwaarts met werpstoot Links uitwijken, regts pareert, sprong voorwaarts met werpstoot Regts uitwijken, neerslag links pareert met werpstoot Links uitwijken, neerslag regts pareert met werpstoot	= marsch!

Vierde Les.

De spildraaijing en de lage parade-positie.

Tegen den sabelruiter.

Spildraaijing regts
Hoog links pareert met werpstoot
Spildraaijing links
Hoog regts pareert, sprong voorwaarts met werpstoot
} = marsch!

Tegen den lansier.

Spildraaijing regts
Laag links pareert met werpstoot
Spildraaijing regts
Neerslag links pareert met werpstoot
Spildraaijing links
Laag regts pareert, sprong voorwaarts met werpstoot
Spildraaijing links
Neerslag regts pareert, sprong voorwaarts met werpstoot
Spildraaijing regts of links
Lage parade-positie, werp over (de) lans, sprong voorwaarts met verkorten stoot
Lage parade-positie, werp over (de) lans, sprong voorwaarts met werpstoot
} = marsch!

Bij het onderwijs zullen de manschappen het draaijen staken op het oogenblik wanneer zij in front komen, en alsdan kan de onderwijzer doen uitvoeren wat in deze les verklaard is.

Derde Afdeeling.

	Voor n°. 1.	Voor n°. 2.	
Art. 1.	Stoot regts Regts pareert Nastoot links	Regts pareert Stoot regts In den kring regts pareert	= één !
„ 2.	Stoot regts In den kring regts pareert Nastoot regts	Regts pareert Stoot links Regts pareert	= één !
„ 3.	Stoot links In den kring regts pareert Nastoot regts	In den kring regts pareert Stoot links Regts pareert	= één !
„ 4.	Lage stoot regts Regts pareert Nastoot links	Laag regts pareert Stoot regts In den kring regts pareert	= één !
„ 5.	Regts en links pareert	Schijnstoot regts, stoot links	= één !
„ 6.	Links, regts en laag regts pareert	Schijnstoot links, schijnstoot regts, lage stoot regts	= één !
„ 7.	Links, regts en in den kring regts pareert	Schijnstoot links, schijnstoot regts, stoot links	= één !

	Voor n°. 1.	Voor n°. 2.	
Art. 8.	Stoot links, regts pareert nastoot omlaag	In den kring regts pareert, stoot regts, sprong achterw.	= marsch
„ 9.	Pas achterwaarts, links en regts pareert	Pas voorwaarts, schijnstoot links, stoot regts	= marsch
„ 10.	Sprong voorwaarts, stoot links en in den kring regts pareert	Sprong achterw. in den kring regts pareert, nastoot links	= marsch

Oefening met de sabel als ruiter.

Stoot = regts!
Stoot = links!
Houwt = regts!
Houwt = links!
Naar het hoofd = houwt!
Schijnstoot regts, stoot = links!
Schijnstoot links, stoot = regts!
Schijnhouw regts, houwt = links!
Schijnhouw links, houwt = regts!
Schijnhouw regts en links, naar het hoofd = houwt!

Oefening met de lans.

Stoot = regts!
Stoot = links!
Lage stoot = regts!
Lage stoot = links!
Achterwaarts stoot = regts!
Schijnstoot regts, stoot = links!
Schijnstoot links, stoot = regts!
Schijnstoot links, lage stoot = regts!
Schijnstoot regts, lage stoot = links!
Voor- of achterwaarts, stoot = links!

